

Trafó - Kortárs Művészetek Háza Trafó - House of Contemporary Arts
H - 1094 Budapest, Liliom u. 41. • Telefon: (+36-1) 456 2050 • trafó@trafo.hu • www.trafo.hu

VÉRVÁD, GYŰLŐLET, HIEDELEM

Mundruczó Kornél és Bíró Yvette
STAATSSCHAUSPIEL HANNOVER:
Tiszaeszlári Solymosi Eszter
- Egy per története Krúdy Gyula regénye nyomán -

2011. október 10-11. 20:00

TRAFÓ KÜLÖNÓRA

2011. október 10. (H) 18.30

Kövér György *Cselekményesítés a tisztaeszlári dráma-változatokban* címmel tart előadást.

http://www.trafo.hu/hu-HU/program_2106

Eszter, a falusi keresztény kamaszlány 1882. április 1-én elindult a szatócsboltba festékkért és nyoma veszett. Hogy, hogy nem, elterjedt a faluban és környékén, hogy a kislányt az eszlári zsidók gyilkolták meg, hogy a húsvéti pászkához vérével vegyék...

A tömeg agya elborul, a hatóságok riadót fújnak, az hír futótűzként terjed és az eset hatása elér a távoli 21. századig. A vád szerint a zsidó közösség feláldozta Esztert Pészah ünnepére. A per történelmet írt: egyszerre igazolta az antiszemitizmus létezését, mint strukturális problémát, illetve a vádlottak felmentése a józanész diadalát. Solymosi Eszter történetének ma is léteznek olyan értelmezései, melyek ijesztő aktualitást nyújtanak a darabnak. A legendát, miszerint a zsidók rituális áldozatot mutatnak be gyerekeken, továbbra is élve tartják antiszemita csoportok, akik ma is megemlékeznek Eszter halálának évfordulójáról..

Krúdy Gyula kortörténeti dokumentumregényének adaptációjában Mundruczó Kornél előadása a mechanizmust vizsgálja – azt a folyamatot, ahogy a hiedelemből szinte valóság lesz. Szadizmus, összetűzés, agresszió, önostorozás lidérces filmszerű képek sorozataként hangulatvilágításban.

„Ködös, esős alkonyat. Az esőztető berendezés folyamatosan áztatja a klausztrófóbikusan szűk falu mindig sáros talaját, melyet Ágh Márton varázsolt a Cumberlandische Bühne színpadára. A legapróbb részletekig élethű díszlet: az alacsony parasztház ablakában macska ül, a disznóól tetején kakas kukorékol. (...) A sápadt holdfényben fekete nőalakok suhannak, imájukba merült szakállas zsidók fekete kalapban és összekötött lábakkal tipegnek körbe-körbe. Ebben a környezetben kísért Eszter démonikus szelleme, aki csak egyetlen ember számára látható: Moritz a lázadó zsidó, aki elárulta vallását és saját apját. Mundruczó elénekelteti a két fiatallal a Happy together című dalt és mi mindezt kitergetett lepedőkön látjuk, ahová a ház belső történéseit vetítik ki. (...) Ez ugyanis nem a klasszikus színházjátszás helye. A rendező még a dialógusokat is ellehetetleníti azzal, hogy mikor két ember között párbeszéd zajlana, mások suttognak, motyognak színpadon. Csak a végszavak jutnak el hozzánk, melyek azonban ezáltal sokkal súlyosabbá válnak.”
(www.neuepresse.de)

„Eszter Solymosi szelleme az előadás során végig kísért. Ő az egyetlen aki fehér ruhát visel, talán azért, mert ebben a történetben csak a halál ártatlan.” (www.langeleine.de)

Rendező / Directed by: **MUNDRUCZÓ Kornél**
Díszlet és Jelmez / Stage and costume design: **ÁGH Márton**
Dramaturg / Dramaturgy: **Judith GERSTENBERG, PETRÁNYI Viktoria**
Fordító / Translated by: **KALÁSZ Orsolya**
Szakértő / Experts: **DARVAS Rabbi, Kantor Immanuel ZUCKER**
Zene / Music: **Ascher GOLDSCHMIDT**

Szereplők / Performer: **Johanna BANTZER, Carolin EICHHORST, Susana FERNANDES GENEBRA, Florian HERTWECK, Janko KAHLE, Sebastian KAUFMANE, MEZEI Kinga, Andreas SCHLAGER, Aljoscha STADELMANN, Martin VISCHER**

The Christian girl, Eszter, disappears in a Hungarian village called Tiszaeszlár on the 1st of April 1882. Immediately, the Jewish community is under suspicion. The accusation is that Eszter has been sacrificed during the Jewish Passahfest. The mob runs wild, the Hungarian authorities declare a state of emergency, the aftermath is devastating and reaches far into the 21st century. The lawsuit has made history as the "Affair of Tiszaeszlár" it witnesses to the disastrous political developments of the time. Even today, the incidents around Eszter Solymosi are still of oppressing relevance. Anti-semitic cells manage to hold up the legends of Jews performing ritual sacrifices on children and each year Neonazis celebrate Eszter's death.

Eszter Solymosi von Tiszaeszlár is the first work by Hungarian director Kornél Mundruczó in Hannover. Mundruczó became famous with his movie „Delta“, which won the critics' award in Cannes 2008, and his impressive adaptation of Sorokins "Eis" and Shelleys "Frankenstein", both works for the theatre stage.

KAPCSOLÓDÓ FILMPROGRAM A KINO MOZIBAN

2011. október 9. 18:00

Erdély Miklós: Verzió (1979)

51 perc

Rendező – forgatókönyvíró: **Erdély Miklós**

Operatőr: **Mész András**

Szereplők: **Horváth Ágnes, Kozma György, Pauer Gyula, Rajk László, Vikárius László, Ádám Gusztáv**

2011. október 9. 19.30

Elek Judit: Tutajosok (1989)

147 perc

Rendező: **Elek Judit**

Forgatókönyv: **Elek Judit és Nádas Péter**

Zene: **Eötvös Péter, ifj. Kurtág György**

Operatőr: **Halász Gábor**

Szereplők: **Gáspár Sándor, Stohl András, Hetényi Pál, Mucsi Zoltán, Franciszek Pieczka, Ács János, Fodor Tamás, Koltai Róbert, Lukáts Andor, Tarján Györgyi, Gaál Erzsébet, Sárközy Zoltán, Szabó László, Eröss Tamás, Berta Domínguez, Mészáros István, Dobos Ildikó, Hunyadkürthy István, Raj Tamás, Székely B. Miklós, Jerzy Trela, Zsótér Sándor**

„Erdély Miklós 1979-ben forgatta *Verzió* címmel az ő változatát... Erdély merész filmnyelvi újításokkal teli, a tiszaeszlári események belső összefüggéseire koncentrálnak alkotását átjárták a feltehetően kínosnak vélt aktuális áthallások: példának okáért a csendbizont ifj. Rajk László játszotta, ami feltehetően okot adott némely hatóságok ingerültségére. Erdély filmje maga is nyomozás: a magyar avantgarde mestere arra a kérdésre keresett választ, mi is vehette rá az ifjú Scharf Móricot, hogy képtelen hamis vallomását megtegye. Az ő filmjében – ez a *verzió* lényege – Scharf Móricot titkos

vágyakozás fűzi Solymosi Eszterhez, e bevallhatatlan szerelem miatt érzett bűntudat fordítja a gyermeket szülei és vallása ellen. Erdély filmje föltűnően szegény alkotás (a BBS-ben forgatta), de talán éppen ezért távol áll tőle minden üres külsődlegesség, minden ízében kimunkált munka: amely a vágás, a visszajátszás, a filmzene hatásos montázsaival szinte ellenállhatatlan erővel kényszeríti nézőjét arra, hogy saját előítéleteivel szembesüljön, szembenézzen a zsidókérdés lényegével.

Elek Judit nem a perre összpontosít. A főszereplői, a tutajosok, a nagy perben csak mellékszereplők, szerencsétlen és primitív emberek, akiket végtelen áldozatként kever a hatalom a történetbe. Elek Judit filmje etnográfusi hűséggel mutatja be ezeket az embereket és azt a zárt, Isten háta mögötti világot, ahol archaikus körülmények között élt egymás mellett rutén, zsidó és magyar...” (György Péter, 1990.)

Támogatók:

Goethe Intézet, Balázs Béla Stúdió, Magyar Nemzeti Digitális Archívum, Kino Mozi